

LBRIS

We know
books

Adrian-Marcel I. TUDOR-DRĂGHICI

ÎNFIINȚAREA CONSILIULUI
JUDEȚEAN GORJ
MANDATUL 1864-1868

CETATEA DE SCAUN
EDITURA

CUPRINS

PREFAȚĂ.....9

ARGUMENT.....17

**CAPITOLUL I JUDEȚUL GORJ. FORMAREA ȘI
ORGANIZAREA ADMINISTRATIV-
TERITORIALĂ 24**

1.1. Apariția județelor pe teritoriul actual al județului Gorj 24

1.2. Județul Gorj. Apariția și evoluția plășilor și a plaiurilor 28

**CAPITOLUL II LEGEA PENTRU ÎNFIINȚAREA
CONSILIILOR JUDEȚENE 39**

2.1. Contextul apariției Legii..... 39

2.2. Descrierea Legii pentru înființarea Consiliilor Județene 43

2.3. Instituții ale Administrației Publice locale la nivelul județelor 44

2.4. Modificări ale legii în mandatul 1864-1868..... 58

**CAPITOLUL III PROIECTUL DE LEGE PENTRU
O NOUĂ ÎMPĂRȚIRE TERITORIALĂ A
PRINCIPATELOR UNITE ROMÂNE DIN 1865...60**

3.1. Potențiala dispariție a județului Gorj..... 60

**CAPITOLUL IV ÎNFIINȚAREA CONSILIULUI
JUDEȚEAN GORJ ÎN 1864..... 65**

4.1. Organizarea alegerilor	65
4.2. Listele electorale	66
4.3. Alegătorii primari.....	69
4.4. Alegătorii direcți	74
4.5. Alegerea consilierilor județeni	77
4.6. Consilierii județeni în mandatul 1864-1868 în județul Gorj....	80
4.7. Sigiliul județului Gorj.....	86

**CAPITOLUL V CONDUCEREA CONSILIULUI
JUDEȚEAN GORJ ÎN MANDATUL 1864-1868....89**

5.1. Președinții Consiliului Județean Gorj în mandatul 1864-1868	89
5.2. Prefecții județului Gorj în perioada 1864-1868.....	94
5.3. Secretarii Consiliului Județean Gorj în mandatul 1864-1868..	95
5.4. Comitetul Permanent al Consiliului Județean Gorj în mandatul 1864-1868	101

**CAPITOLUL VI LUCRĂRILE CONSILIULUI
JUDEȚEAN GORJ 1864-1868..... 108**

6.1. Sesiunile de lucru, ordinare și extraordinare, ale Consiliului Județean Gorj	108
--	-----

6.2 Situația județului Gorj la 1866	146
6.3. Participarea județului Gorj la Expoziția Universală de la Paris din 1867.....	150
6.4. Reclamația generalului Gheorghe Magheru cu privire la sediul subprefecturii Amaradia.....	160
6.5. Cazul demisiei lui Ioan Drăgoescu.....	163
6.6. Problema acordării diurnei pentru consilieri	165
6.7. Lucrările Consiliului Județean Gorj pentru aplicarea Reformei agrare. Regulamentul învoirilor agricole din 1865.....	169
6.8 Hotărârile Consiliului Județean Gorj cu privire la îmbunătățirea vieții locuitorilor.....	179
6.9. Problema votului lui Ilie Călcescu	181
6.10. Măsuri pentru prevenirea lipsei de hrană datorată secetei ...	191
6.11. Problema banilor împrumutați din bugetul județean	194
6.12. Dorințele Consiliului Județean Gorj în perioada 1864-1868	198
6.13. Regulamentele Interioare ale Comitetului Permanent și Consiliului Județean Gorj.....	216

CAPITOLUL VII ORGANIZAREA DIFERITELOR SERVICII ALE JUDEȚULUI GORJ ÎN PERIOADA 1864-1868.....218

7.1. Serviciul Sanitar al județului	218
---	-----

7.2. Serviciul Instrucțiunii Publice	225
7.3. Serviciul Penitenciar și Arestul Preventiv	237
7.4. Cazarma dorobanților	245
7.5. Serviciul Poștal Rural	250
7.6. Drumurile și căile de comunicații	255
CAPITOLUL VIII BUGETELE CONSILIULUI JUDEȚEAN GORJ, 1864-1868.....	274
8.1. Bugetul pentru anul 1864	274
8.2. Bugetul pentru anul 1865	275
8.3. Bugetul pentru anul 1866	285
8.4. Bugetul pentru anul 1867	289
8.5. Bugetul pentru anul 1868	291
CONCLUZII.....	296
ANEXE.....	303
BIBLIOGRAFIE	433

CAPITOLUL I

JUDEȚUL GORJ. FORMAREA ȘI ORGANIZAREA ADMINISTRATIV-TERITORIALĂ

1.1. Apariția județelor pe teritoriul actual al județului Gorj

Primele denumiri ale teritoriilor în Muntenia au fost *sudstvo*, termenul fiind de influență slavă; era echivalentul județului, cu înțeles de scaun de judecată, *judicium*. Organizarea respectivelor *sudstvo* a fost comparată cu cea a vechilor *jupe* sârbești, care constituiau în secolul IX teritorii ocupate de familii.¹ Se poate conchide că teritoriul unui județ se întindea până unde avea putere de judecată conducătorul său.

Situat în nordul regiunii Oltenia sau Oltenia de sub munte, Gorjul aparține județelor unde se găsesc aproape toate formele de relief din România: la nord munți, dealuri și văi, iar în sud câmpie. Reperul principal este dat de râul Jiu, care străbate județul dinspre nord spre sud. De la acesta a venit și denumirea de Gorj. În limba slavă, *gorea* însemna „sus”, astfel Jiul de Sus este traducerea numelui ținutului, adică Gorj-Jiu, Gor-jiu sau mai târziu Gorj. Un

---

¹ Ioan C. Filitti, *Despre vechea organizare administrativă a Principatelor Române*, Imprimeriile E. Mârvan, București, 1935, pp. 17-18.

argument în acest sens este numele județului vecin, Dolj, care – tot sub influența limbii slave – se interpretează drept Jiul de Jos. *Dolea* înseamnă „jos”, iar județul a purtat numele de Doljiu și mai târziu Dolj.²

În perioada ocupării Olteniei de către austrieci (1718-1739), județele erau trecute în acte și pe hărți: districtul Syll Superior și districtul Syll Inferior, adică Jiul Superior (Gorjul) și Jiul Inferior (Doljul).³ Numele Jiul de Sus a fost ocazional folosit și în a doua jumătate a secolului XIX, existând documente eliberate de Comitetul Permanent unde era trecut în antet „Județul Jiul de sus”.⁴

Pe actualul teritoriu al județului Gorj au existat și alte unități administrative cu numele de județ, dispărute vremelnice: județul Jaleșului, județul Motrului și județul Gilortului.

Județul Jaleșului

Județul Jaleșului a fost atestat documentar la 3 octombrie 1385, numele fiind dat de râul Jaleș. Era așezat în dreapta Jiului, în regiunea de deal și de munte, și se întindea spre sud până la Leurda, localitatea Motru de azi. Capitala acestui județ a fost în localitatea Dăbăcești, actualmente Runcu. A fost menționat ultima dată într-un

² Vasile Căraibiș, *Istoria Gorjului*, Editura Editis, Târgu Jiu, 1995, pp. 34-35.

³ Friedrich Schwantz von Springfels, *Descrierea Olteniei la 1723* (ediție, traducere din limba germană, studii introductive, note și indice de Mircea-Gheorghe Abrudan), Editura Istros, Brăila, Centrul de Studii Transilvane, Cluj-Napoca, 2017, p. 157.

⁴ Serviciul Județean Gorj al Arhivelor Naționale – Gorj, (S.J.A.N. – Gorj), Fond Primăria orașului Târgu Jiu, dosar nr. 29/1867-1871, f. 34.

document semnat de Iancu de Hunedoara la 20 septembrie 1444.⁵ Este primul județ din Țara Românească atestat documentar.⁶

Județul Motrului

Județul Motrului a apărut cam în aceeași perioadă, fiind menționat într-un document semnat de Mircea cel Bătrân la 10 iunie 1415. Această mențiune este singura găsită într-un document. Denumirea era dată de râul Motru, iar capitala este dată ca localizare în Bratilovu, lângă Baia de Aramă. Județul Motrului se întindea pe valea râului Motru până spre Strehaia, o parte din teritoriul său desfășurându-se pe actualul teritoriu al județului Mehedinți.⁷

Județul Gilortului

Un alt județ care își împrumută numele de la un râu este județul Gilortului. Chiar dacă apare într-un document din 3 mai 1502, se presupune că județul Gilortului era mai vechi, funcționând chiar în aceeași perioadă cu județul Jaleșului.⁸ Capitala a fost la Târgul

---

⁵ Vasile Cărăbiș, *op. cit.*, pp. 32-33.

⁶ Daniela Alexandrina Ciobotea Gavrilă, „Unitățile administrative județene și satești în Țara Românească și Moldova până la anul 1864”, în volumul *Structuri Administrative în istoria românilor*, coord. Dinică Ciobotea, Editura Sitech, Craiova, 2011, pp. 47-63.

⁷ *Ibidem.*

⁸ *Ibidem.*

Gilort⁹ sau „al Bengăi”;¹⁰ localitatea era o veche ocină¹⁰ boierească, un oraș care nu avea legătură cu domnia, fiind întemeiat de boieri.

Județul Gorj

În timp ce aceste județe dispăreau, pe teritoriul lor a apărut județul Gorj. Noul județ a integrat tot teritoriul fostelor județe Gilort și Jaleș și o parte din Motru. Prima atestare documentară cu numele de *județul Gorj* a fost la data de 29 iulie 1497, într-un document semnat de Radu cel Mare.

Suprafața județului Gorj a suferit multe modificări în istoria sa, existând mereu schimbări în avantajul sau detrimentul județelor vecine: Vâlcea, Dolj și Mehedinți. Capitala județului a fost de la început la Târgu Jiu,¹¹ căci autoritatea din acest oraș începuse să fie resimțită chiar din perioada existenței județului Jaleș.

În timp, datorită dezvoltării economice, a formării și dezvoltării mai multor localități de pe raza județului, a fost nevoie de o administrație care să acopere necesitățile unei bune orânduiri, prin urmare au fost create subdiviziuni ale județelor. Astfel au

---

⁹ Târgul Gilort s-a numit și Târgul Bengăi, fiind situat pe moșia boierului Benga; în prezent a devenit orașul Târgu Cărbunești. Cf. Traian Valentin Poncea, *Geneza orașului medieval românesc în spațiul extracarpatic sec. X-XIV*, Editura Biblioteca Bucureștilor, București, 1999, p. 42; Ion Donat, *Domeniul domnesc în Țara Românească (sec. XIV-XVI)*, Editura Enciclopedică, București, 1996, p. 116.

¹⁰ Moștenire.

¹¹ Alexandru Ștefulescu, *Istoria Târgu-Jiului*, Editura Muzeul Literaturii Române, București, 2020, p. 3.

apărut plășile și plaiurile.¹² Diferența era dată de poziția geografică, plaiurile fiind ținuturile administrative a căror suprafață era ocupată în marea majoritate de munți, zonă unde nu se regăseau localități, dar care trebuia administrată.

1.2. Județul Gorj. Apariția și evoluția plășilor și a plaiurilor¹³

Pentru prima dată, conform unei statistici de la 1727, județul Gorj era împărțit în patru plăși: Plasa de Sus, Plasa de Mijloc, Plasa de Margine și Plasa de Jos.¹⁴ În acea perioadă, Oltenia se afla sub ocupație austriacă. Fiecare dintre aceste plăși era condusă de un ispravnic, care mai târziu a devenit subocârmuitor, iar din 1864 s-a numit subprefect.

Ispravnicii erau conduși de un vornic, acesta fiind cel care reprezenta Administrația Centrală din Oltenia în perioada 1718-1739, când regiunea a stat sub ocupație

---

¹² Termenul de *plasă* era cunoscut în Țara Românească încă din secolul al XVII-lea, când era înțeles ca parte ce revenea unuia sau mai multor proprietari într-o moșie. Cf. Vasile Arimia, Pantelimon Manta, Nicolae Mischie, *Prefectura și Consiliul Județean Gorj*, Editura Hermes, București, 2000, p. 23.

¹³ Fragmente din Adrian Tudor-Drăghici, „Organizarea administrativă a județului Gorj în perioada domnitorului A.I.Cuza”, în *Analele Universității „Constantin Brâncuși” din Târgu Jiu, Seria Litere și Științe Sociale*, nr. 1/2022, Universitatea „Constantin Brâncuși” din Târgu Jiu, <https://alss.utgjiu.ro/1-2022/>.

¹⁴ *Conscriptio districtus Syl Superioris, apud* Dinică Ciobotea și Nicolae Lolescu, *Obștea Peștișani din Gorj*, Editura Universitaria-Craiova, Craiova, 2017, pp. 85–98.

austriacă. În această perioadă, Oltenia cunoaște pentru prima dată o reformă socială și fiscală, atribuțiile vornicului și ale ispravnicilor fiind de a administra județul conform ordinelor primite. Aceștia puteau da amenzi și aveau putere judecătorească limitată, dar care le permitea să conducă teritoriul atribuit spre administrare. Ei puteau sancționa vinovații și cu pedeapsa fizică, lovituri de vergi. Se ocupau cu strângerea dărilor și asigurau ordinea în ținut. Fiecare ispravnic avea în subordinea sa câte trei vătăfi, care aveau ca atribut principal punerea în aplicare a ordinelor. Satele erau conduse de un pârcălab și de jurați. Numărul juraților era stabilit în funcție de numărul de case, la 100 de case fiind numiți patru jurați, la 50 de case doi jurați. Existau și sate cu un singur jurat, dacă numărul caselor nu depășea 25. Și pârcălabul putea pedepsi cu amendă pe vinovați, nu mai mare de o jumătate de florin, dar și cu 20 de lovituri de vergi; nu avea însă dreptul de a-i închide pe țărani.

Primul vornic al județului a fost boierul Matei Brăiloiu, iar primii ispravnici au fost desemnați boierii Matei Glogoveanu, Barbu Rioșeanu, Matei Bălăcescu și Constantin Alboiu. Aceștia au fost numiți la data de 15 octombrie 1718.

Împărțirea administrativ-teritorială a Gorjului, conform statisticii din anul 1727, care ne oferă informații despre ispravnicia plășilor la acel moment și despre numărul de familii din plăși,¹⁵ arăta astfel:

---

¹⁵ *Conscriptio districtus...*, pp. 85-89.